

BÖLÜM 11

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ OLUMSUZ ETKİLERİNİ AZALTMAYA YÖNELİK PSİKİYATRİ HEMŞİRELERİNİN ROL VE SORUMLULUKLARI¹

Zeliha YAMAN²
Mualla YILMAZ³

GİRİŞ

Ait olma ve ilişki kurma gibi temel gereksinimler bireyleri kişilerarası iletişim kurmaya yönlendirir. Son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojisinin gelişmesi; internetin, akıllı telefonların ve mobil cihaz teknolojilerinin yaygın bir şekilde kullanılması ve özellikle internet tabanlı sosyal medyanın hızla yaygınlaşması sosyal medya kullanımı sosyal yaşamın kabul gören bir parçası haline gelmiştir. İnternete kolay erişimle birlikte her yerden sosyal medya platformlarına ulaşılabilmesi günlük hayatın diğer yönlerini engelleyecek ölçüde mantıksız ve aşırı kullanımıyla sonuçlanan sosyal medya bağımlılığına neden olabilmektedir. Farklı meslek alanlarında yer alacak üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve etkilerinin incelendiği birçok araştırmada üniversite öğrencilerinin bağımlılık açısından riskli grupta yer aldığı vurgulanmaktadır. Diğer eğitim alanlarında olduğu gibi hemşirelik öğrencilerinin de sosyal medya bağımlılığına bağlı bir dizi fiziksel, ruhsal ve sosyal, kişilerarası iletişim sorunları yaşadıkları görülmektedir. Bu konuda; sosyal medya ve sosyal medya bağımlılığı kavramları açıklanarak hemşirelik öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve yaygınlığı; sosyal medya bağımlılığının öğrenci hemşirelerin ruh sağlığı üzerine etkisi ve sosyal medya bağımlılığının azaltılmasında psikiyatri hemşirelerinin rol ve sorumlulukları ele alınacaktır.

¹ *Bu çalışma, Mersin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimince 2021-1-TP3-4347 nolu Proje Numarası ile desteklenmiştir.

² Arş. Gör. Zeliha YAMAN Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., zyaman15@gmail.com

³ Prof. Dr., Mualla YILMAZ Mersin Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., mualley69@gmail.com

leri ve yaşam doyumları üzerindeki etkisinin farkında olmalarını sağlayacak programların geliştirilmesi

- Öğrenciler için kabul edilebilir sosyal medya kullanım düzeylerinin belirlenmesi ve sosyal medya hesaplarının doğru kullanımının pekiştirilmesi için eğitim programlarının düzenli olarak sürdürülmesi
- Öğrencilerin ruh sağlığını geliştirebilecek ve sosyal medya bağımlılıklarını azaltabilecek girişimler ve etkinlikler planlanması
- Öğrencilerin sosyalleşme ve iletişim ihtiyacının giderilmesine yönelik evlerde/yurtlarda sosyal aktivite planlarının oluşturulması
- Öğrencilerin aile üyeleriyle iletişime geçmelerini ve ev içi sorumluluk almalarını sağlayacak şekilde aile içi rol performanslarını arttıracak girişimler belirlenmeli
- Duygusal yoksunluk yaşayan, içe kapanık olan ve sosyal kaygı düzeyleri yüksek olan riskli grupta olan öğrencilerin psikolojik danışmanlık biriminden psikolojik destek almalarını sağlayacak şekilde uygulamaların yapılması
- Öğrencilerin iletişim becerilerini olumlu yönde etkileyecek ve geliştirecek uygulamaların planlanması
- Hemşirelik müfredatına internet ve sosyal medyanın güvenli ve kişisel gelişime yarar sağlayacak şekilde kullanımını içeren ders konuların eklenmesi ^(33-36,64,65).

SONUÇ

Sonuç olarak öğrenci hemşireler sosyal medya bağımlılığının oluşumu açısından riskli bir grupta yer almakta ve öğrenci hemşirelerde problemlili sosyal medya kullanımına bağlı olarak fiziksel, ruhsal, sosyal, akademik açıdan birçok sorunun oluşmaktadır. Sosyal medya bağımlılığının öğrenci hemşirelerin bütüncül sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri göz önüne alındığında sosyal medya bağımlılığının azaltılmasında psikiyatri hemşirelerinin önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Buna ek olarak psikiyatri hemşirelerinin; öğrenci hemşirelere sağlıklı sosyal medya kullanım davranışını kazandırma/sürdürmeye yönelik yeni çalışmalar yapmaları da önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1. Bilgin, O., Tas, İ. Effects of Perceived Social Support and Psychological Resilience on Social Media Addiction among University Students. *Universal Journal of Educational Research* 2018; 6(4), 751-758.
2. Akakandelwa, A., Walubita, G. (2018). Students' Social Media Use and its Perceived Impact on their Social Life: A Case Study of the University of Zambia. 17.08.2021 tarihinde <https://pdfs.semanticscholar.org/203e/8b7e79b5d1d5bcd49ec7d9168601fb22580d.pdf> adresinden erişildi

3. Allen, K.A., Ryan, T., Gray, D.L., McInerney, D.M., Waters, L. Social media use and social connectedness in adolescents: The positives and the potential pitfalls. *The Australian Educational and Developmental Psychologist*, 2014; 31, 18–31.
4. Ahamad, M.H., Das, B.C. Facebook Addiction among Collegegoing Students: An Exploratory Study in Patuakhali District of Bangladesh. *Social Science and Humanities Journal*, 2018; 617-623.
5. Andreassen, C.S., Pallesen, S., Griffiths, M.D. The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey. *Addictive behaviors*, 2017; 64, 287-293.
6. Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. Demir, M. İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk İletişim*, 2013; 7(4), 1-10.
7. Şahin, C. Kumcağız, H. The predictive role of narcissism and self-esteem on social media addiction. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2017; 8(30), 2136-2155.
8. Boyd, D., Ellison, N. Social network sites: definition, history, and scholarship. *IEEE Engineering Management Review*, 2010; 38(3), 16-31. doi:10.1109/emr.2010.5559139.
9. Siddiqui, S., Singh, T. Social media its impact with positive and negative aspects. *International Journal of Computer Applications Technology and Research*, 2016; 5(2): 71-75.
10. Kemp, S. (2020, January). DIGITAL 2020. We Are Social & Hootsuite, p. 247. 17.08.2021 tarihinde adresinden <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> erişildi.
11. Anderson, M. (2015). Technology device ownership: 2015. Pew Research Center [Internet]. 17.08.2021 tarihinde <http://www.pewinternet.org> adresinden erişildi.
12. Poushter, J. (2016). Smartphone ownership and Internet usage continues to climb in emerging economies Pew Global [Internet]. 17.08.2021 tarihinde <http://www.pewglobal.org/2016/02/22/smartphone-ownership-and-internet-usage-continues-to-climb-in-emerging-economies/> adresinden erişildi.
13. Doğan, A. (2015). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. Türkiye İstatistik Kurumu. 17.08.2021 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660> adresinden erişildi.
14. 2018 İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya İstatistikleri (2018) 05.11.2019 tarihinde <https://dijilopedi.com/2018-turkiyeinternet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri> adresinden erişildi.
15. Statista. (2020). Number of social network users worldwide from 2010 to 2023. 17.08.2021 tarihinde adresinden <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/> erişildi.
16. Kuss, D. Griffiths, M. Internet gaming addiction: a systematic review of empirical research. *International Journal of Mental Health Addiction*, 2012; 10, 278-296.
17. Griffiths, M.D., Kuss, D.J., Demetrovics, Z. Social networking addiction: An overview of preliminary findings. *Behavioral Addictions*, 2014; 119-141.
18. Andreassen, C.S., Pallesen, S. (2014). Social network site addiction-an overview. *Current Pharmaceutical Design*, 2014; 20(25), 4053–4061.
19. Griffiths, M. A 'components' model of addiction with in a biopsychosocial framework. *Journal of Substanceuse*, 2015; 10(4), 191–197.
20. Van den Eijnden, R.J.J.M., Lemmens, J.S., Valkenburg, P.M. The social media disorder scale. *Computer in Human Behavior*, 2016; 61, 478-487.
21. Andreassen, C.S. Online social network site addiction: A comprehensive review. *Current Addiction Reports*, 2015; 2(2), 175–184.
22. Das-Friebel, A., Perkinson-Gloor, N., Brand, S., Dewald-Kaufmann, J. F., Grob, A., Wolke, D., Lemola, S. A pilot cluster-randomised study to increase sleep duration by decreasing electronic media use at night and caffeine consumption in adolescents. *Sleep medicine*, 2019; 60, 109-115.
23. Kuss, D.J., Griffiths, M.D. Online social networking and addiction –A review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2011; 8(9), 3528-3552.

24. Tutgun-Ünal, A., Deniz, L. Development of the social media addiction scale. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 2015; (21), 51-70.
25. Malak, M.Z., Shuhaiber, A.H., Al-amer, R.M., Abuadas, M.H., Aburoomi, R.J. Correlation between psychological factors, academic performance and social media addiction: model-based testing. *Behaviour & Information Technology*, 2021; 1-13.
26. Turel, O., Serenko, A. The Benefits And Dangers Of Enjoyment With Social Networking Websites. *European Journal of Information Systems*, 2012; 21(5), 512- 528.
27. Lama, L. D. (2018). Prevalence and Determinants of Social Media Disorder among College Students (Doctoral dissertation, Central Institute of Psychiatry, India. 17.08.2021 tarihinde adresinden https://search.proquest.com/openview/727a951cd02e64ef06e7d5ccb84ee4c9/1?pq-origsite=gscholar&cbl=51922&diss=y&casa_token=GjcihHXJW7MAAAAA:ucZqbAPE_94Nr8xtEHXh3njFEQnfnWqeN9_3sYCau1O95A3xpMB1C0GgqJmUsLStVT0YLZu8LA erişildi.
28. Subrahmanyam, K., Reich, S.M., Waechter, N., Espinoza, G. Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 2008; 29, s.420-433.
29. Sutherland, K., Davis, C., Tertton, U., Visser, I. University student social media use and its influence on offline engagement in higher educational communities. *Student Success*, 2018; 9(2): 13-24.
30. Otu A.A. (2015). Social Media Addiction among Students of the University of Ghana, Doctoral dissertation. 17.08.2021 tarihinde http://ugspace.ug.edu.gh/bitstream/handle/123456789/21223/Social%20Media%20Addiction%20among%20Students%20of%20the%20University%20of%20Ghana_October%202015.pdf?sequence=1 adresinden erişildi.
31. Çelik, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin incelenmesi: Kültür Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. 1st International Conference on New Trends in Communication 17.08.2021 tarihinde <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/0Acfv.pdf> adresinden erişildi.
32. Turgut, M., Kutlu, G., Mut, S. Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerileri ile sosyal medya kullanımları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *İşletme Bilimi Dergisi (JOBS)*, 2018; 6(1), 185-205.
33. UÇAR, E., Tümer, A., Taner, A. Balkaya, N.A. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişki: Bir Sağlık Bilimleri Fakültesi Örneği. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 2020; 7(2), 5-6.
34. Aslan, K.S.Ü., Tar, E. Analysis of mental disorders and social media addiction of adolescent nursing students on the basis of gender. *Journal of Basic and Clinical Health Sciences*, 2021; 5(2), 73-82.
35. Xu, H., Tan, B.C.Y. (2012). *Why do I keep checking facebook: Effects of message characteristics on the formation of social network services addiction*. Thirty Third International Conference on Information Systems, 1-12, Orlando. 17.08.2021 tarihinde <http://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1216&context=icis2012> erişildi.
36. Masoed, E.S., Omar, R. A. E. A. T., Nagaty, A., El Magd, A., Elashry, R.S. Social media addiction among adolescents: Its relationship to sleep quality and life satisfaction. *International Journal of Research in Paediatric Nursing* 2021; 3 (1), 69-78.
37. Yanikkerem, E., Selçuk, A.K. Hemşirelik öğrencilerinin girişimcilik eğilimi ve sosyal medya bağımlılığını etkileyen faktörler. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2020; 6(1), 15-30.
38. Küçükçaya, B., Süt, H.K., Aslan, F. Hemşirelik öğrencilerinde siber zorbalık ve mağduriyet ile sosyal ağ kullanım amaçları arasındaki ilişki. *Online Journal Of Technology Addiction And Cyberbullying*, 2019; 6(1), 31-53.
39. Erbil, N., Gümüşay, M., Salman, E. Öğrenci hemşirelerin internet bağımlılık düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 2020; 3(1), 17-26.
40. Dol, K.S. Fatigue and pain related to internet usage among university students. *J Phys Ther Sci*. 2016; 28(4):1233-7.

41. Küçük, E.E. Üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımları ve sağlıklarına etkisi ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*, 2017; 27(3), 211-216.
42. Gün, İ., Özer, A., Ekinci, E., Öztürk, A. Bilgisayarla çalışan kişilerin ifade ettikleri sağlık sorunları ve bilgisayar kullanım özellikleri. *Erciyes Medical Journal* 2004; 26(4), 153-157.
43. Eroğlu, O., Yıldırım, Y. Sosyal medya ağlarının kullanım amacı ve bağımlılığının uyku kalitesi ile ilişkisinin incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2017; 1(1), 1-10.
44. Duran Okur, H. Özkul, M. Modern iletişimin Arayüzü: Sanal İletişim Sosyal Paylaşım Sitelerinin Toplumsal İlişki Kurma Biçimlerine Etkisi (Facebook Örneği). *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 2015; 1(21).
45. Yang, S.C., Tung, C.J. Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior* 2007;23(1):79-96.
46. Savcı, M., Aysan, F. Technological addictions and social connectedness: predictor effect of internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness. *Düşünen Adam: Journal of Psychiatry & Neurological Sciences*, 2017; 30(3), 202-216.
47. Ogel, K. *Internet addiction, Understanding the psychology of Internet and overcoming addiction*. 2. Ed, İstanbul: Kultur Publishing 2014.
48. Caplan S.E. Problematic Internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior* 2002;18(5), 553-75.
49. Sharma, A. & Shukla, A.K. Impact of social messengers especially WhatsApp on youth: A Sociological study. *International Journal of Advance Research and Innovative Ideas in Education*, 2016; 2(5), 367-375.
50. Çam, E. İşbulan, O. (2012). A new addiction for teacher candidates: social networks. *The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)*, 11 (3), 14-19.
51. Yeboah, J., Ewur, G.D. The impact of WhatsApp messenger usage on students' performance in Tertiary Institutions in Ghana. *Journal of Education and Practice*, 2014; 5(6), 157-164.
52. Azizi, S.M., Soroush, A., Khatony, A. The relationship between social networking addiction and academic performance in Iranian students of medical sciences: a cross-sectional study. 2019; *BMC psychology*, 7(1), 28.
53. Schulz, J.L. (2015). *Social media use and depression in emerging adults: the moderating effect of parental support*. University of Delaware, Doctoral dissertation.
54. Aydoğan, D., Buyukyılmaz, O. The effect of social media usage on students stress and anxiety: A research in Karabük University Faculty of Business. *International Journal of Multidisciplinary Thought*, 2017; 6(1), 253-260.
55. Honnekeri, B.S., Goel, A., Umate, M., Shah, N., De Sousa, A. Social anxiety and internet socialization in Indian undergraduate students: An exploratory study. *Asian J Psychiatr*, 2017; 27, 115-120, 2017.
56. Baltacı, Ö. The predictive relationships between the social media addiction and social anxiety, loneliness, and happiness. *International Journal of Progressive Education*, 2019; 15(4), 73-82.
57. Carli, V., Durkee, T., Wasserman, D., Hadlaczky, G., Despalins, R., Kramarz, E., ... & Kaess, M. The association between pathological internet use and comorbid psychopathology: a systematic review. *Psychopathology* 2012; 46(1), 1-3.
58. E Silva, M.P.L., de Souza Matos, B.D., da Silva Ezequiel, O., Lucchetti, A.L.G., Lucchetti, G. The Use of Smartphones in Different Phases of Medical School and its Relationship to Internet Addiction and Learning Approaches. *J Med Syst*, 2018; 42, 8-12.
59. Masters, K. Social networking addiction among health sciences students in Oman. *Sultan Qaboos Univ Med J*, 2015, 15, e357-e363. doi:10.18295/squmj.2015.15.03.009.
60. Kaya, H., Turan, N., Hasanoglu, Ö., Güre, Ö., Arslanova, E., Elmaz, G. Hemşirelik fakültesi öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanma amacı ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2015; 40, 16-31

61. Bilgiç, Ş., Özcanan, A., Altay, Z. Y kuşağı hemşirelik öğrencileri için mobil telefonun anlamı: Nitel bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2013; 7(3).
62. Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., Wang, Q. Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2019; 13(1).
63. Lan, Y., Ding, J. E., Li, W., Li, J., Zhang, Y., Liu, M., Fu, H. (2018). A pilot study of a group mindfulness-based cognitive-behavioral intervention for smartphone addiction among university students. *Journal of Behavioral Addictions*, 7(4), 1171-1176.
64. Mendi, B., Oğuz, G. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin sosyal medyayı kullanım özellikleri bağlamında incelenmesi: Bir vakıf üniversitesindeki sağlık bilimleri öğrencileri üzerinde değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2018; 6(1), 666-690.
65. Dikmen, M. COVID-19 Pandemisinde Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Düzeylerinin Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerindeki Rolünün İncelenmesi: Bir Yapısal Eşitlik Modeli. *Bağımlılık Dergisi*, 2021; 22(1), 20-30.